

Förlängd försöksverksamhet vid medborgarkontor

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas regeringens proposition 2001/02:109 Förlängd försöksverksamhet vid medborgarkontor jämte en motion från allmänna motionstiden. I propositionen föreslår regeringen att giltighetstiden för lagen (1997:297) om försöksverksamhet med samtjänst vid medborgarkontor förlängs till utgången av juni 2004.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag i sak. Motionen avstyrks.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	4
Bakgrund	4
Utskottets övervägande	5
Propositionen.....	5
Motionen	7
Utskottets ställningstagande	7
Bilaga 1 Förteckning över behandlade förslag	8
Bilaga 2 Regeringens lagförslag.....	9
Bilaga 3 Utskottets lagförslag.....	10

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Förlängd försöksverksamhet vid medborgarkontor

Riksdagen antar det av utskottet framlagda förslaget till lag om dels fortsatt giltighet av lagen (1997:297) om försöksverksamhet med samtjänst vid medborgarkontor, dels ändring i samma lag. Riksdagen bifaller därmed delvis proposition 2001/02:109.

2. Utbyggnaden av medborgarkontor

Riksdagen avslår motion 2001/02:K335.

Stockholm den 16 april 2002

På konstitutionsutskottets vägnar

Per Unckel

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Per Unckel (m), Göran Magnusson (s), Barbro Hietala Nordlund (s), Ingvar Svensson (kd), Inger René (m), Mats Berglind (s), Kerstin Kristiansson Karlstedt (s), Kenth Högström (s), Mats Einarsson (v), Björn von der Esch (kd), Nils Fredrik Aurelius (m), Per Lager (mp), Åsa Torstensson (c), Helena Bargholtz (fp), Britt-Marie Lindkvist (s), Margareta Nachmansson (m) och Peter Pedersen (v).

Redogörelse för ärendet

Bakgrund

1994 fattade riksdagen beslut om försöksverksamhet med medborgarkontor (prop. 1993/94:187, bet. 1993/94:39, rskr. 1993/94:392). Lagen trädde i kraft den 1 juli 1994. Försöksverksamheten utvidgades tre år senare när riksdagen fattade beslut om försöksverksamhet med samtjänst vid medborgarkontor (prop. 1996/97:90, bet. 1996/97:9, rskr. 1996/97:241). 1997 års försökslag är tidsbegränsad med giltighet till utgången av juni 2002.

För närvarande förekommer i huvudsak tre organisationsmodeller för medborgarkontor. Det finns således medborgarkontor med enbart kommunal verksamhet och kommunal personal, medborgarkontor där både kommunala och andra myndigheter samlokaliserar verksamheter och där var och en har sin egen personal samt medborgarkontor med s.k. integrerad verksamhet, dvs. där olika myndigheter med stöd av 1997 års försökslag utför olika förvaltningsuppgifter för varandras räkning samt får använda varandras personal (s.k. samtjänst).

Utskottets övervägande

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att giltighetstiden för lagen (1997:297) om försöksverksamhet med samttjänst vid medborgarkontor förlängs till utgången av juni 2004. Utskottet avstyrker motion K335 som innehåller yrkande om ett tillkännagivande om att stimulera utbyggnaden av medborgarkontor i landet.

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen att giltighetstiden för lagen (1997:297) om försöksverksamhet med samttjänst vid medborgarkontor förlängs till utgången av juni 2004. Regeringen konstaterar att det i nuläget saknas tillräckligt underlag för att permanenta 1997 års försökslagstiftning eller att utvidga lagstiftningens tillämpningsområde. I stället är frågan om försöksverksamheten skall förlängas eller avvecklas. Inom flera områden pågår det dock ett utrednings- och utvecklingsarbete som kan komma att beröra medborgarkontorens uppgifter i framtiden. När resultatet av detta arbete går att överblicka avser regeringen att återkomma till riksdagen i frågan.

I propositionen anförs också att hänsyn behöver tas till de medborgarkontor i landet som har en pågående verksamhet enligt lagen. Dessa medborgarkontor är visserligen få till antalet men regeringen anser att den verksamhet som finns vid de integrerade medborgarkontoren bör ges rättslig möjlighet att fortsätta. De framställningar om en utvidgning av försökslagstiftningen som regeringen mottagit visar även att ett intresse för medborgarkontor med integrerad verksamhet finns i landets kommuner och innebär i sig ytterligare ett skäl för förlängd försöksverksamhet.

1994 års försökslag

Försökslagstiftningen vad gäller medborgarkontor infördes genom lagen (1994:686) om försöksverksamhet med medborgarkontor som trädde i kraft den 1 juli 1994. Med stöd av lagen kunde en kommun träffa avtal med en statlig myndighet, en allmän försäkringskassa eller ett landsting om att åt dessa utföra sådana förvaltningsuppgifter som inte innebar myndighetsutövning, s.k. samverkansavtal. Samtidigt fick dessa myndigheter härigenom en befogenhet att lämna kommunen ett sådant uppdrag.

I samband med att propositionen till 1994 års lag lades fram tillkallades en särskild utredare för att kartlägga och analysera vilka förvaltningsuppgifter som innefattar myndighetsutövning och som lämpligen kunde handläggas vid medborgarkontor. Den s.k. MBK-utredningen föreslog i betänkandet Myn-

dighetsutövning vid medborgarkontor (SOU 1995:61) en ny lag om utvidgad försöksverksamhet vid medborgarkontor.

1997 års försökslag

Med MBK-utredningen som grund lade regeringen i mars 1997 propositionen Bättre möjligheter att samverka vid medborgarkontor (prop. 1996/97:90) vilken riksdagen antog i maj 1997.

Med stöd av 1997 års försökslag får statliga myndigheter, en allmän försäkringskassa, en kommun eller ett landsting ingå avtal om att för varandras räkning lämna upplysningar, vägledning, råd och annan sådan hjälp till enskilda och i övrigt handlägga vissa enklare förvaltningsärenden eller att använda varandras personal till att utföra sådan verksamhet. Ett sådant avtal benämns sam tjänst avtal. För att ett sådant sam tjänst avtal skall bli gällande skall det godkännas av regeringen.

Genom 1997 års försökslag utvidgades tillämpningsområdet för försöksverksamheten till att omfatta även vissa förvaltningsuppgifter som innefattar myndighetsutövning eller som kräver tillgång till personregister. För att minimera riskerna för intressekonflikter som kan hota rättssäkerheten och integritetsskyddet innehåller lagen begränsningar när det gäller möjligheterna till myndighetsutövning och tillgången till personregister.

Lagen (1997:297) om försöksverksamhet med sam tjänst vid medborgarkontor trädde i kraft den 1 juli 1997, då den tidigare försökslagen upphävdes. Lagen är tidsbegränsad till utgången av juni 2002.

Pågående utrednings- och utvecklingsarbete

I propositionen framhåller regeringen tre olika utrednings- och utvecklingsarbeten som talar för att möjligheten att föra över uppgifter mellan olika myndigheter via medborgarkontor bör fortsätta ytterligare en tid.

I november 2001 överlämnades till regeringen delbetänkandet (SOU 2001:87) Mot ökad koncentration – förändring av polisens verksamhet. I utredningen beskrevs ett antal arbetsuppgifter som i olika sammanhang kan vara möjliga och lämpliga att utföras av annan än polisen. Vissa av dessa uppgifter bedömdes i utredningen vara lämpliga för kommunen. I utredningen lämnades dock inga färdiga förslag till hur och av vem uppgifterna bör utföras i framtiden. Detta kommer att göras i utredningens slutbetänkande som kommer att överlämnas till regeringen den 1 juli 2002.

Regeringen beslutade i juni 2001 att uppdra åt Statskontoret att stimulera och stödja utvecklingen av 24-timmarsmyndigheter, dvs. myndigheter som är elektroniskt tillgängliga för informationsinhämtande och ärendehantering dygnet runt. Slutrapporten skall lämnas senast den 30 juni 2003.

Regeringen har i propositionen Handlingsplan för konsumentpolitiken 2001–2005 (prop. 2000/01:135, bet. 2001/02:LU2, rskr. 2001/02:51) uttalat att den kommunala konsumentvägledningen bör stärkas. Ett sätt att förbättra konsumenternas tillgång till konsumentvägledning kan enligt regeringen vara att samlokalisera konsumentvägledningen och medborgarkontoren. Konsu-

mentverket har i regleringsbrevet för 2002 givits i uppdrag att hantera utvecklingsstöd som i första hand skall främja kvalitetsutveckling av befintlig verksamhet, t.ex. utvecklande av verksamhets- och organisationsformer och samverksansformer med lokala organisationer. En redovisning skall ske i samband med årsredovisningen för 2002.

Kostnadskonsekvens

Enligt propositionen bedöms förslaget om en förlängning av försöksverksamheten med samtjänst vid medborgarkontor inte föranleda några ökade kostnader för kommunerna eller landstingen. Försöksverksamheten baseras på frivilligt deltagande från kommuner och landsting. Inte heller för statens del uppkommer det enligt propositionen några ökade kostnader med anledning av förslagen.

Motionen

Lars Wegendal och Carina Adolfsson Elgestam (s) föreslår i motion K335 att utbyggnaden av medborgarkontor i landet stimuleras. Enligt motionärerna vore det rimligt att i en framtid se att kommuner och myndigheter organiserar sig på ett sådant sätt att tillgängligheten för den enskilde medborgaren blir maximal. Vidare anføres i motionen att det borde vara möjligt att den organisatoriska strukturen utvecklas på ett sådant sätt att medborgarkontor inte enbart blir en verklighet i kommunernas centralorter utan även i de mindre orterna. Motionärerna framhåller att om en etablering av medborgarkontor sker i mindre orter innebär det att naturliga mötesplatser bildas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens uppfattning att giltighetstiden för lagen (1997:297) om försöksverksamhet med samtjänst vid medborgarkontor bör förlängas till utgången av juni 2004. Under behandlingen i utskottet har emellertid uppmärksammats att det i 2 § finns en bestämmelse om att samtjänstavgift inte får träffas för längre tid än till utgången av juni 2002. För att lagens giltighetstid skall kunna förlängas så som regeringen avsett måste denna bestämmelse ändras så att samtjänstavgift kan träffas för den tid som lagen gäller. Lagen bör därför utformas på det sätt som utskottet föreslår i *bilaga 3*. Riksdagen bör med anledning av propositionen anta detta av utskottet framlagda förslag.

Utskottet anser, liksom motionärerna i motion K335, att det är viktigt att medborgarkontor lokaliseras på ett sådant sätt att de är lätt tillgängliga för medborgarna. Utskottet utgår från att parterna i ett samtjänstavgift – kommuner och andra – beaktar detta intresse och anser inte att något tillkännagivande bör göras med anledning av motionen. Motion K335 avstyrks.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

I proposition 2001/02:109 (Justitiedepartementet) föreslås att lagen (1997:297) om försöksverksamhet med samttjänst vid medborgarkontor skall fortsätta att gälla till utgången av juni 2004.

Motion från allmänna motionstiden

2001/02:K335 av Lars Wegendal och Carina Adolfsson Elgestam (s) vari föreslås att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att stimulera utbyggnaden av medborgarkontor i hela landet.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen (1997:297) om försöksverksamhet med samtjänst vid medborgarkontor

Härigenom föreskrivs att lagen (1997:297) om försöksverksamhet med samtjänst vid medborgarkontor, som gäller till utgången av juni 2002, skall fortsätta att gälla till utgången av juni 2004.

BILAGA 3

Utskottets lagförslag

Förslag till lag om dels fortsatt giltighet av lagen (1997:297) om försöksverksamhet med samtjänst vid medborgarkontor, dels ändring i samma lag

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1997:297) om försöksverksamhet med samtjänst vid medborgarkontor, som gäller till utgången av juni 2002, dels att lagen skall fortsätta att gälla till utgången av juni 2004, dels att 2 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Ett samtjänstavtal skall ange vilka förvaltningsuppgifter som skall omfattas av samtjänsten. Av avtalet skall också framgå under vilken tid det skall gälla. Ett samtjänstavtal får dock inte träffas för längre tid än till utgången av juni 2002.

Ett samtjänstavtal skall ange vilka förvaltningsuppgifter som skall omfattas av samtjänsten. Av avtalet skall också framgå under vilken tid det skall gälla. Ett samtjänstavtal får dock inte träffas för längre tid än till utgången av juni 2004.

Om samtjänstavtalet omfattar förvaltningsuppgifter som innebär myndighetsutövning eller kräver tillgång till personregister, skall det av avtalet framgå vem som skall utföra uppgifterna och vilken tillgång till personregister denne kommer att ha. Det skall också framgå om handläggaren har andra sådana förvaltningsuppgifter och den tillgång till personregister denne i så fall har.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2002.